

תרגילי חזרה לקראת המבחן המשווה בעברית:

מערכת הצורות בגזרות שלמים, מרובעים, חפ"ן, נפ"י/ו, נחי ל"י/ה ונחי ל"א

1. לפניכם רשימה של פעלים:
- אָפְּשָׁרוּ, אוֹרִישׁ, מְטַלְטֵלֶת, לְהַשִּׁיג, מְתַמְשֶׁכֶת, מוֹבְלִים, תְּבִיעַ, נָתַן, תוֹבְעוֹת.
- א. מיינו את הפעלים לארבע קבוצות על פי הגזרה שאליה הם שייכים.
- ב. ציינו את הבניין של כל אחד מהפעלים.
- ג. לפניך משפט:
- "תִּקְצַר היריעה מלספר על מעלליו של אלכסנדר הגדול".
- צורת העבר של הפועל "תִּקְצַר" היא (-)
- (1) נְקַצַּר (2) יִקְצַר (3) קִצְרָה (4) נִקְצְרָה
2. א. לפניכם שלושה משפטים (1)-(3), ובכל אחד מהם מילה מודגשת מהשורש בק"ר.
- (1) מְבַקְרִי הספרות ציינו לשבח את הספר "רודף העפיפונים". חֲלַק דִּיבּוֹר: _____
- (2) ילדים רבים מְבַקְרִים בשבוע הספר בחנויות הספרים. חֲלַק דִּיבּוֹר: _____
- (3) כאשר קוראים מאמרים חשוב להקפיד על קריאה מְבַקְרֶת. חֲלַק דִּיבּוֹר: _____
- ציינו על הקו משמאל לכל משפט את חלק הדיבור של המילה המודגשת:
- שם עצם, שם תואר או פועל.
- ב. ציינו שני שמות פעולה שונים מן השורש בק"ר בבניין פיעל.
- _____
3. לפניכם שני משפטים, ובהם מופיע הפועל נְטָעַן.
- בדוח נְטָעַן כי הצעירים מאבדים עניין בספריות.
- בישיבה הקרובה נְטָעַן את טענותינו.
- א. הקף את התשובה הנכונה.
- (1) בשני המשפטים הפעלים באותו זמן ובאותו בניין.
- (2) בשני המשפטים שני הפעלים מופיעים באותו גוף.
- (3) בשני המשפטים הפעלים נגזרו מאותו שורש, אך הם בבניינים שונים.
- (4) בשני המשפטים הפעלים נגזרו מאותו שורש, והם מופיעים באותו בניין.
- ב. צורת ההווה של הפועל "נְטָעַן" מהמשפט הראשון היא (-)
- (1) טוֹעֵן (2) נְטָעַן (3) מְטָעִין (4) נְטָעַן

4. לפניך משפטים משלטים התלויים בספרייה, ובהם פעלים מודגשים.

- אל תִּפְטֹּט עם חבריך. *e-ie*: _____ *בניין*: _____
  - שָׁמַר על השקט. *e-ie*: _____ *בניין*: _____
  - שָׁבוּ בשקט ואל תדברו בטלפון הנייד. *e-ie*: _____ *בניין*: _____
  - הִקְפִּיד להחזיר את הספר למקומו. *e-ie*: _____ *בניין*: _____
  - הִכָּר את הארץ. *e-ie*: _____ *בניין*: _____
- א. ציין על הקו שליד כל משפט את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.
ב. ציין את הפועל שהזמן / הדרך שלו שונה מן השאר. מהו זמנו?
הפועל היוצא דופן מבחינת הזמן / הדרך: _____ הזמן / הדרך שלו: _____
ג. באילו פעלים חסרה אות שורש? ציין את אות השורש החסרה של כל אחד מהם.
-

5. לפניך שני משפטים ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- נִדְמָה להם שלא בלחן מדובר, אלא במילים.
  - דוֹמָה שרק שירה המפורסם של נעמי שמר משמש סכר בפני שכחה מוחלטת.
- א. מהו השורש המשותף לשני הפעלים המודגשים? _____
ב. מהו הבניין של כל אחד מהפעלים?
נִדְמָה _____ דוֹמָה _____
ג. מהי צורת העתיד של הפועל דוֹמָה?
(1) יִדְמָה (2) יִדְמָה (3) יִדְמָה (4) תִּדְמָה

6. לפניך משפט: "מה רבים הם הַמְתַקְשִׁים בכך כיום."

מהי צורת העבר נסתר של הפועל מְתַקְשִׁים? הקף את התשובה הנכונה.
הַתְקַשָּׁה / הַתְקַשָּׁה

7. לפניך שבע קבוצות מילים (1) – (10).

הקף בכל קבוצה את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וכתוב את השורש שלה על הקו שמשמאל לכל קבוצה. כתוב את השורש המשותף לשאר המילים בקבוצה.

- (1) הַבֵּט, מִבֵּט, בְּטוּי
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____
- (2) מִתְקַשֵּׁר, קָשׁוּר, מִתְקַשֵּׁר
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____
- (3) מְרַאָּה, הַמְרַאָּה, מְתַרְאֵים
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____
- (4) מְמַחְשֵׁב, מְחַשֵּׁב, מִתְחַשֵּׁב
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____
- (5) מְתַנֶּיֶת, מְתַנֶּה, הַתְנָיָה
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____
- (6) מְקַשֵּׂה, מְקַשׁ, מְקַשׁ
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____
- (7) הַסְתַּמֵּן, סְתוּם, סְמָנוּ
עֹרֶה הַמִּילָה הַיּוֹצֵאת דּוֹפֵן: _____ הַשּׂרֵשׁ הַמְשׁוֹתֵף לַשְּׂמֵי הַמִּילִים הַאֲחֵרוֹת: _____

8. לפניך שתי קבוצות של שמות (1)-(2):

- (1) פְּסָלָת, נְשָׂרָת, נְסָרָת, יְכָלָת
הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא דּוֹפֵן מִבְּחִינַת מַשְׁמָעוֹת הַמִּסְפָּר: _____
הַמַּשְׁמָעוֹת הַמְשׁוֹתֵפֵי הַשְּׂמֵי הַאֲחֵרִים: _____
- (2) מִשְׁבֵּר, מְגַבֵּר, מְכַבֵּשׁ, מְעַדֵּר
הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא דּוֹפֵן מִבְּחִינַת מַשְׁמָעוֹת הַמִּסְפָּר: _____
הַמַּשְׁמָעוֹת הַמְשׁוֹתֵפֵי הַשְּׂמֵי הַאֲחֵרִים: _____

- א. ציין בכל קבוצה את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.
ב. ציין בכל קבוצה את המשמעות המשותפת לשלושת השמות האחרים.

9. א. לפניך ארבעה שמות.

הַשׁוֹאָה, הַרְפָּיָה, הַמְצָאָה, הַרְזָיָה

(1) ציין באותיות קט"ל את המשקל המשותף לארבעת השמות ואת משמעותו.

_____ : *הַמְצָאָה* _____ : *הַרְפָּיָה*
_____ : *הַשׁוֹאָה* _____ : *הַרְזָיָה*

(2) איזה שם יוצא דופן מבחינת הגזרה? מהי הגזרה שלו? מהי הגזרה המשותפת לשלושת

השמות האחרים?

_____ : *הַמְצָאָה* _____ : *הַרְפָּיָה* _____ : *הַשׁוֹאָה*

_____ : *הַרְזָיָה* _____ : *הַמְצָאָה* _____ : *הַשׁוֹאָה*

ב. מיין את חמש המילים שלפניך לשתי קבוצות: מילים שבהן הנו"ן היא שורשית ומילים שבהן

הנו"ן היא מוספית. בָּזֵיוֹן, עֲשׂוֹן, נוֹסְעֵת, נוֹסֵד, גִּזְרָן

נו"ן מוספית	נו"ן שורשית

10. לפניך שירו של פנחס לנדר "מלאו אסמינו בר".

מְלֵאוּ אֶסְמִינוּ בַּר וִיקְבֵנוּ יְיָ,
בְּתִינוּ הוֹמִים, הוֹמִים מְתִינוּקוֹת
וּבְהִמְתֵנוּ פוֹרָה –
מָה עוֹד תִּבְקֹשִי מֵאַתָנוּ מְכוֹרָה,
וְאֵין, וְאֵין עֲדִין?

א. העתק מתוך השיר ארבעה פעלים שונים, וציין ליד כל אחד מהם את הבניין שלו.

ב. אילו שני פעלים שייכים לאותה הגזרה? מהי הגזרה שלהם?

ג. לשני הפעלים שצינת בסעיף 10 ב יש שתי צורות בינוני לנקבה. צורה אחת על דרך הגזרה

(רק שני עיצורי שורש נהגים) וצורה נוספת שבה נהגים שלושת עיצורי השורש.

כתוב בטבלה שלפניך את שתי הצורות של כל אחד מהפעלים.

צורה אחת לבינוני נקבה (על דרך הגזרה)	צורה שנייה לבינוני נקבה (שלושת עיצורי השורש נהגים)

ד. "מְכוֹרָה" היא כינוי בלשון השירה לארץ שבה האדם נולד.

(1) כתוב מילה נרדפת למילה זו מן השורש י-ל-ד. _____

(2) העתק מן השיר מילה אחרת מאותה הגזרה של המילה שכתבת בסעיף ד (1).
_____

(3) כתוב שני **שמות הפעולה** מאותו השורש של המילה שצינת בסעיף ד (2) – האחד בבניין

קל והשני בבניין הפעיל. שם הפעולה בבניין קל: _____

שם הפעולה בבניין הפעיל: _____

ה. מהי צורת העתיד של "מְלָאוּ"? הקף את התשובה הנכונה.

(1) יְמָלְאוּ (2) יִמְלְאוּ (3) יִמְלָאוּ (4) יְתִמְלְאוּ

תרגול מתוך בחינת הבגרות, מועד חורף 2019

שאלה 11

א. (1) נתח כל אחד מן הפעלים שלפניך לשורש ולבניין.

נוֹכְחִים שורש _____ בניין _____

נוֹכְחִים שורש _____ בניין _____

(2) לפניך שני משפטים. שבץ בכל משפט את הפועל המתאים למשמעות המשפט מבין השניים:

נוֹכְחִים או נוֹכְחִים. שים לב: עליך להעתיק גם את הניקוד.

- לדעת פסיכולוגים ואנשי חינוך, הוריהם של מתבגרים צריכים להיות _____ בבית בשעות אחר הצהריים ולפקח על פעולות ילדיהם.
- הורים רבים _____ לדעת כי ילדיהם עדיין זקוקים לפיקוח ולהכוונה.

ב. לפניך היגדים שהוצגו למשתתפים בסקר שמטרתו לבדוק את מידת התמכרותם לטלפון החכם.

- ההתעסקות בטלפון החכם שלי תופסת חלק חשוב בחיי.
- אני חושב על הטלפון החכם שלי גם כשהוא אינו בהישג ידי.
- קשה לי להפגע מן השמוש בטלפון החכם גם בזמן הרצאה.

(1) הקף בהיגדים ארבעה שמות הנוטים במשקלי **שמות הפעולה**.

(2) מבין השמות שהקפת, העתק שניים השייכים ל**אותו הבניין**.

_____

(3) ציין את השורש של כל אחד מן השמות שהעתקת בסעיף ב (2).

_____

תרגיל בצקבות הבחינה – משקלי השמות

👉 כתבו באותיות קט"ל את המשקלים של השמות להלן. זכרו! את משקלי השמות יש לכתוב על דרך

היחיד נפרד. שמות פעולה יש לכתוב תמיד על דרך השלמים.

_____	תְּלַקִּיטִים	_____	אֲכָזְבוֹת
_____	בְּרוּרִים	_____	מְרַק עוֹף
_____	רִפְּבוֹת	_____	רְשִׁיוֹן נְהִיגָה
_____	אֲלָמִים	_____	זְכָרוֹנוֹת
_____	יְדִידִים	_____	פְּתָרוֹן הַבַּעִיָּה
_____	רְקֻדָּנוֹת		
_____	תְּרַדְּמַת חוּרֵף		
_____	זְמֶרֶת		
_____	לְמוּדֵי עֵרֶב		
_____	הַחֲגִים קַרְבִּים		
_____	כְּלָפָה		

בהצלחה!